

Grundläggande granskning - Kollektivtrafiknämnden 2021

Revisionsrapport nr 28 2021

Ansvarig verksamhet	Revisionskontoret
Kontakt	Marcus Olofsson, tfn: 010 831 140 41, e-post: marcus.olofsson@regionvarmland.se
Datum	2022-03-23
Diarienummer	Rev/22008
Region Värmland Regionens hus 651 82 Karlstad	

Innehåll

1. Bakgrund	4
1.1 Syfte och frågeställningar.....	4
1.2 Avgränsning	4
1.3 Revisionskriterier.....	4
1.4 Metod	6
2. Granskningens resultat.....	7
2.1 Har nämnden tolkat mål och uppdrag från fullmäktige (avseende både verksamhet och ekonomi) och brutit ned dessa i sin nämndplan?	7
2.2 Har nämnden beslutat om uppföljning och rapportering av verksamhetens resultat samt hanterat eventuella avvikelser i resultatet?	8
2.3 Har nämnden en övergripande process för den interna kontrollen?	8
2.4 Har nämnden fattat beslut inom ramen för sina befogenheter?	9
2.5 Har nämnden en ändamålsenlig beslutsformalia?	9
3. Sammanfattande revisionell bedömning.....	9
Bilaga - Resultatsammanställning för Kollektivtrafiknämnden	10

1. Bakgrund

Regionens revisorer ansvarar för att genomföra en årlig granskning av samtliga verksamheter. Utifrån detta uppdrag och ansvar har regionens revisorer utarbetat dokumentet "Granskningsstrategi" i vilket beskrivs de områden som revisorerna främst ska fokusera på under innevarande mandatperiod. Den årliga granskningen omfattar grundläggande granskning, fördjupad granskning samt granskning av årsredovisning och delårsrapport.

Den grundläggande granskningen handlar bland annat om den uppbyggnad som nämnderna har för att uppnå en fullgod styrning, uppföljning och kontroll. Revisorerna ska i den grundläggande granskningen bedöma om förutsättningar för tillräcklig intern styrning och kontroll finns, samt om det fungerar i praktiken.

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet är att utifrån en översiktlig granskning bedöma om Kollektivtrafiknämnden har en tillräcklig styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten.

Utifrån syftet ska följande revisionsfrågor besvaras:

- *Har nämnden tolkat mål och uppdrag från fullmäktige (avseende både verksamhet och ekonomi) och brutit ned dessa i sin nämndplan?*
- *Har nämnden beslutat om uppföljning och rapportering av verksamhetens resultat samt hanterat eventuella avvikelser i resultatet?*
- *Har nämnden en övergripande process för den interna kontrollen?*
- *Har nämnden fattat beslut inom ramen för sina befogenheter?*
- *Har nämnden en ändamålsenlig beslutsformalia?*

1.2 Avgränsning

Granskningen omfattar Kollektivtrafiknämnden.

1.3 Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens analys och bedömningar. Revisionskriterierna kan ofta hämtas från lagar och förarbeten eller interna regelverk, policyer och fullmäktigebeslut. Revisionskriterierna kan också ha sin grund i jämförbar praxis. Granskningens revisionskriterier utgörs huvudsakligen av Kommunallag (2017:725), nämndplan och

mätplan för 2021, regionplan 2021 med flerårsplan för 2021 – 2023 samt nämndens reglemente.

Allmänt om nämnders uppdrag

Uppgifter nedan gällande regionens förvaltningsorganisation och ansvarsfördelning avser verksamheten t o m 31 december 2021, därefter trädde nya reglementen i kraft.

I Region Värmland ska regionens egenregiverksamhet genomföras av styrelsen. Styrelsen ansvarar för sitt åtagande i enlighet med vad som överenskommits mellan nämnden och styrelsen. En sådan överenskommelse ska anses ha uppnåtts när nämnd beslutar om sin verksamhetsplan, kallad nämndplan och denna accepteras av styrelsen. Accepten innebär att styrelsen ska genomföra nämndplanen med den budget som lämnas till nämnden av fullmäktige.

Varje år ska nämnden upprätta en nämndplan för sitt ansvarsområde och utarbeta förslag till budget och ekonomisk flerårsplan inom de av regionfullmäktige fastlagda ramarna. Nämnden ska avge remissyttranden, utlåtanden och skrivelser inom ramen för nämndens ansvarsområde samt följa och verkställa fullmäktiges beslut, verka för att fastställda mål uppnås samt bereda ärenden som ska till fullmäktige.

Nämnderna ansvarar för att verksamhetens utveckling, nämndens styrning och uppföljning samt åtgärder vid brister är tillräckligt ändamålsenliga. Beslut ska årligen fattas om internkontrollplan baserad på en bedömning av risker knutna till Region Värmlands övergripande målbild. Nämnden ska kontinuerligt följa upp sin verksamhet. Nämnden ska delta i den övergripande planeringen av investeringar inom sitt sakområde samt samråda med berörda verksamheter om förslag till specificerade investeringsobjekt, utarbeta yttrande över och prioritera investeringsförslag.

Kollektivtrafiknämndens uppgifter

Kollektivtrafiknämnden består av 13 ledamöter och 13 ersättare som väljs av Regionfullmäktige. Nämnden har även två utskott som bereder ärenden; ett arbetsutskott och ett tätortstrafikutskott, med vardera 5 ledamöter och 5 ersättare. Nämnden har under 2021 haft 10 protokollförda sammanträden.

Region Värmland är den regionala kollektivtrafikmyndigheten i enlighet med 2 kap. 2§ 4 st. Lag (2010:1065) om kollektivtrafik. I reglementet för Kollektivtrafiknämnden anges att nämnden ska ansvara för de uppgifter som följer av Region Värmlands ansvar för den regionala kollektivtrafiken, när uppgiften inte enligt lag eller Regionfullmäktiges beslut ska fullgöras av någon annan.

Kollektivtrafiknämnden har bland annat i uppdrag att:

- Ta fram förslag till regionalt trafikförsörjningsprogram

- Beakta kollektivtrafikens roll i samhällsutvecklingen
- Årligen sammanställa en rapport om den trafik som finansierats med offentliga medel
- Bereda strategiska frågor om kollektivtrafik inför Regionfullmäktige
- Samordna den regionala kollektivtrafiken med färdtjänst, patientresor liksom med skoltrafik i de fall kommunerna överlåtit uppgiften till myndigheten samt samråda med kommuner som ej överlåtit uppgiften till myndigheten
- Säkerställa att offentligt ägd infrastruktur är tillgängligt på konkurrensneutrala villkor
- Verka för forskning och utveckling inom kollektivtrafikområdet

1.4 Metod

Granskningsinsatsen består i att följa nämndens protokoll med tillhörande handlingar. Revisorernas presidium har träffat nämndens presidium och fört en dialog om nämndens uppdrag, ansvar och interna kontroll m. m.

2. Granskningens resultat

2.1 Har nämnden tolkat mål och uppdrag från fullmäktige (avseende både verksamhet och ekonomi) och brutit ned dessa i sin nämndplan?

Nämnden fastställde vid sitt möte den 30 september 2020 nämndplan respektive mätplan för 2021. I samband med att fullmäktige beslutade om regionplan för 2021 utökades nämndens budgetram med sju miljoner kr vilket föranledde ett beslut om revidering av nämndplanen i februari 2021. I planen anges hur nämndens verksamhet och ansvarsområden knyter an till hållbarhetsmålen i Agenda 2030. Totalt sex mål har identifierats ha en tydlig koppling.

I planen återges nämndens resultatmål som anges i den av fullmäktige beslutade regionplanen för 2021. Dessa är:

- God tillgänglighet och service,
- Minskad miljö- och klimatpåverkan.

I den efterföljande texten ges en beskrivning av hur nämnden tolkar målen och hur de ska uppnås. Bland annat anges att: *”servicen ska vara god, och invånarna ska känna att de kan resa med kollektivtrafiken, oavsett vilket syfte de har med resan och oavsett var i länet de befinner sig, och veta att de kommer fram i tid och med god komfort”*. Vidare anges att *”nämnden ska verka för att öka kollektivtrafikens andel av det motoriserade resandet, förbättra kollektivtrafikens egen miljöprestanda, samt se över hur vi mer generellt kan främja hållbart resande”*.

I planen beskrivs nämndens uppdrag och fokus för verksamhetsåret. De utgår vid sidan av fullmäktiges mål även utifrån nämndens reglemente och uppdraget som regional kollektivtrafikmyndighet och uppdrag och mål i länets trafikförsörjningsprogram (2017-2021). Vidare ska nämnden även beakta och bidra till uppfyllnad av ett flertal internationella (EU), nationella och regionala mål och strategier. Nämnden har för 2021 specificerat 16 olika fokusområden. Dessa handlar bland annat om att:

- Bereda nytt förslag till trafikförsörjningsprogram för Värmland samt ett strategidokument för utvecklingen av kollektivtrafiken i länet fram till 2040,
- Inleda arbete med att utforma framtidens biljett- och betalningssystem inom kollektivtrafiken.
- Förbereda inför ny upphandling av buss inom regional- och tätortstrafik,
- Planera och starta upp sjuktransport med buss i egen regi
- Fortsätta utredningen om öppnande av fler tågstationer/tåghållplatser,

- Följa upp och utvärdera nya resmönster och resebehov utifrån de förändringar den rådande pandemin bidrar till.

Mätplanen ingår som en bilaga till nämndplanen och baseras på regionplanen och nämndplanen för 2021. Den innehåller ett flertal indikatorer som relaterar till nämndens övergripande mål om god tillgänglighet och service och minskad miljö- och klimatpåverkan, samt de organisationsövergripande perspektivmålen inom hållbar organisation där bland annat budget i balans ingår. Indikatornivåerna för 2021 står i de flesta fall i relation till 2019 års eller 2020 års nivåer och målen är att antingen öka eller minska. I mätplanen anges även om indikatorerna ska mätas på delår, helår eller månadsvis samt hur uppföljningen ska gå till.

2.2 Har nämnden beslutat om uppföljning och rapportering av verksamhetens resultat samt hanterat eventuella avvikelser i resultatet?

Nämndens arbete med uppföljning och rapportering av verksamhetens resultat framgår i aktuell nämndplan (sid 10). Enligt planen ska bland annat redovisning av hur nämnden fullgjort de uppdrag som fullmäktige lämnat i aktuell regionplan och reglemente två gånger per år genom delårsrapport och årsredovisning. Uppföljning av nämndplanen och mätplanen har skett genom lägesrapport tertial1 i juni 2021 (§ 74), delårsrapport i oktober 2021 (§ 123) och årsredovisning i mars 2022.

I delårsrapporten som behandlades på nämndens sammanträde i oktober 2021 framgår att kollektivtrafikens nettokostnad för delåret var 2,2 miljoner kronor högre än budget och att prognosen för årets nettokostnad bedömdes bli 36 miljoner kronor högre än budget. De största avvikelserna var marknadsintäkt och trafik kostnad (§ 123). (Av nämndens årsredovisning för 2021 framgår att nettokostnaden var 9,9 miljoner kronor högre än budget. Region Värmland ansökte och fick efter ett regeringsbeslut ta del av extra medel till kollektivtrafiken om 25 miljoner kronor).

2.3 Har nämnden en övergripande process för den interna kontrollen?

Enligt Region Värmlands reglemente för internkontroll ansvarar Regionstyrelsen för att årligen fastställa en intern kontrollplan som innehåller regionövergripande kontrollmoment. Huvuddelen av kontrollmomenten ska utformas så att de berör alla eller flertalet av regionens olika verksamhetsdelar. Regionstyrelsen ska årligen informera fullmäktige om organisationens samlade arbete med intern kontroll. Nämnderna ska utifrån egen riskbedömning besluta om egna kontrollmoment vid sidan av den regionövergripande kontrollplanen. Nämnderna ska vid behov initiera åtgärder som följd av resultaten av såväl regionövergripande som egna kontrollmoment.

Nämnden fastställde internkontrollplan för 2021 i februari 2021. Den interna kontrollen ska utföras enligt följande (notering i kursiv stil efter varje punkt huruvida kontrollen genomförts):

- Ekonomisk redovisning, månadsvis – *OK* (enligt årsredovisning för 2021).
- Trafikdirektör informerar om aktuella frågor vid varje nämndmöte - *OK*
- Uppföljning av de identifierade riskområdena – *OK*
- Tertialrapport, tertial 1 – uppföljning av nämnd- och mätplan. - *OK*
- Delårsrapport, tertial 2 – uppföljning av nämnd- och mätplan. - *OK*
- Årsredovisning – uppföljning av nämnd- och mätplan. - *OK*

Utifrån den riskanalys som har tagits fram av verksamheten har nämnden beslutat att åtgärda och följa upp följande riskområden under året:

- Budgetavvikelser
- Målkonflikter
- Minskad beläggningsgrad i den allmänna kollektivtrafiken
- Begränsad framkomlighet p g a infrastrukturåtgärder
- Krav på ensamåkning i servicetrafiken p g a pandemin
- Minskad marknadsandel för kollektivtrafiken
- Leverantörsproblem/personalbrist
- Förberedelser inför upphandlingar av trafikslag 2023-2025

Enligt internkontrollplanen ska ovanstående risker på olika sätt lyftas i nämnden under året och i planen framgår även när detta ska ske och av vilken funktion. Vid en genomgång av samtliga protokoll för 2021 framgår det explicit att nämnden fått en återrapporering kring ett par av riskerna. Enligt planen sker återrapporeringen av övriga risker löpande och ibland i samband med direktörsrapporter.

2.4 Har nämnden fattat beslut inom ramen för sina befogenheter?

Vi bedömer, utifrån vår översiktliga granskningsinsats, att besluten rymms inom nämndens befogenheter.

2.5 Har nämnden en ändamålsenlig beslutsformalia?

Vi bedömer att nämnden i stort har en ändamålsenlig beslutsformalia.

3. Sammanfattande revisionell bedömning

Vi bedömer, utifrån en översiktlig granskningsinsats, att Kollektivtrafiknämnden har en ändamålsenlig styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten.

Av protokollen framgår att nämnden vid sina möten får löpande rapportering i enlighet med nämndplan, mätplan och internkontrollplan.

Bilaga - Resultatsammanställning för Kollektivtrafiknämnden

1. Har nämnden tolkat mål och uppdrag från fullmäktige (avseende både verksamhet och ekonomi) och brutit ned dessa till styrsignaler för verksamheten?

Kontrollpunkter

1.1 Har nämnden fastställt en nämndplan i enlighet med anvisningarna i regionplanen och Allmänna bestämmelser för styrelse och nämnder?

Resultat/Bedömning

Nämnden har fastställt en nämndplan och en mätplan för år 2021. KTN/200239 respektive KTN/200240, 2020-09-30, § 130, § 131. Nämndplanen reviderades med anledning av fullmäktiges beslut om Regionplan för 2021. Beslutet innebar en utökad budgetram med sju miljoner kr samt ett nytt fokusområde.

1.2 Vilka planer och/eller mål har nämnden beslutat om i övrigt?

Nämnden har tagit fram förslag till nytt trafikförsörjningsprogram för Värmland 2022-2026 samt Målbild för kollektivtrafiken i Värmland 2040. Upprättat svar på remiss av Region Värmlands Miljöplan 2021-2024, Folkhälsoplan 2021-2029. Påbörjat arbete kring revidering av Länstransportplan respektive Tågstrategi. Förslag till reglemente och egenavgifter i färdtjänst, riksfärdtjänst och sjukresor.

1.3 Vilka uppdrag till regionstyrelsen har nämnden beslutat om i övrigt?

Inga noteringar.

2. Har nämnden beslutat om uppföljning och rapportering av verksamhetens resultat samt hanterat eventuella avvikelser i resultatet?

Kontrollpunkter

2.1 Vilka krav ställer nämnden på uppföljning och rapportering?

Resultat/Bedömning

Nämnden ställer följande krav på uppföljning och rapportering:

-Tertialrapportering efter årets första tertial.
-Delårsrapport efter andra tertialet.

-Årsredovisning efter 2021.

-Uppföljning utifrån kollektivtrafiknämndens mätplan i samband med rapporteringar enligt ovan.

-Månatlig lägesrapport från trafikdirektören.

- Ekonomisk redovisning månadsvis

- Uppföljning av de identifierade riskområdena

-Fördjupningar.

2.2 Uppfyller rapporteringen nämndens krav?

Nämndplanen och mätplanen har under 2021 följts upp och rapporterats enligt anvisningarna utifrån det som framgår av protokollen.

3. Har nämnden en övergripande process för den interna kontrollen?

Kontrollpunkter

3.1 Har nämnden beslutat om en plan för uppföljning av den interna kontrollen utifrån en bedömning av risk och väsentlighet?

Resultat/Bedömning

Nämnden har en fastställd interkontrollplan och har genomfört en riskanalys för 2021. KTN/200318, 2021-02-02, § 11.

3.2 Har resultatet av den interna kontrollen redovisats till nämnden i enlighet med nämndens beslut?

Den interna kontrollen har redovisats i samband med nämndens sammanträden i enlighet med nämndens beslut. Detta har skett genom lägesrapporter, fördjupningar, uppföljning av mätplan. Av protokollen framgår att ett par av riskområdena har följts upp explicit. Dock är det svårt att bedöma om övriga följts upp då de enligt plan redovisas löpande och i samband med t ex direktörsrapporter.

4. Har nämnden fattat beslut inom ramen för sina befogenheter?

Kontrollpunkter

4.1 Ryms nämndens beslut inom delegationen/uppdraget från fullmäktige?

Resultat/Bedömning

Inga avvikelser har noterats.

4.2 Har nämnden tagit enskilda beslut av särskild vikt som bör uppmärksammas?

Vid sidan av de strategiska planer och dokument som nämnts ovan, har Kollektivtrafiknämnden under året bland annat beslutat om samverkan vid upphandling av nytt biljett- och betalssystem (§73), upphandling av nytt avtal för servicetrafik 2023-2027, inlett process för priser och produkter inom kollektivtrafiken.

5. Har nämnden en ändamålsenlig beslutsformalia?

Kontrollpunkter

5.1 Rapporteras delegationsbesluten till nämnden?

Resultat/Bedömning

Delegeringsbeslut för färdtjänst och riksfärdtjänst samt yttrande över vissa plandokument, samt övriga beslut rapporteras enligt vad som kan bedömas utifrån protokollen löpande till nämnden.

5.2 Har nämndens protokoll justerats senast fjorton dagar efter sammanträdet? Har nämndens protokoll anslagits på den elektroniska anslagstavlan?

Granskningen har omfattat samtliga protokoll från nämnden och dess utskott 2021. Det finns inarbetade rutiner för att tillkännage de justerade protokollen på regionens digitala anslagstavla.

5.3 Är anslagsbevisen korrekt utformade avseende fristen för anslagens nedtagande?

Det finns en rutin för anslagstiden i enlighet med kommunallagen.

Revisionen är ett demokratiskt kontrollinstrument som på uppdrag av fullmäktige ska granska styrelsens och nämnders verksamhet samt presentera en revisionsberättelse. I Kommunallagen fastslås att revisorerna bland annat ska granska:

- Om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.
- Om räkenskaperna är rättvisande, samt
- Om nämndernas interna kontroll är tillräcklig.

Vidare genomför revisorerna fördjupade granskningar inom områden där det finns betydande risker som kan medföra allvarliga konsekvenser.

Region Värmlands revisorsgrupp består av 7 revisorer som utses av Regionfullmäktige. Revisionen biträds av sakkunniga vid regionens egna revisionskontor samt av upphandlade revisionsbyråer.

Information om revisionen och granskningsrapporter hittar du här: [Revision - Region Värmland \(regionvarmland.se\)](https://regionvarmland.se)
